

УДК 343.123.12

DOI 10.33244/2617-4154.2(23).2026.304-314

В. В. Лисенко,*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінального права та процесу,
Державний податковий університет***V. V. Lysenko,***Doctor of Law, Professor,
Professor of the Department of Criminal Law and Procedure,
State Tax University
email: charly_niron@i.ua***ORCID 0000-0003-1541-5105**

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ОБСТЕЖЕННЯ ПУБЛІЧНО НЕДОСТУПНИХ МІСЦЬ, ЖИТЛА ЧИ ІНШОГО ВОЛОДІННЯ ОСОБИ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ)

CHALLENGES IN IMPLEMENTING COVERT SEARCHES OF PRIVATE PREMISES (AN ANALYSIS OF JUDICIAL PRACTICE)

У статті з урахуванням результатів вивчення судової практики розглянуто теоретичні та практичні аспекти призначення й проведення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи й використання отриманих результатів у доказовому процесі. Наведено зміст нормативно-правових актів, які стосуються захисту прав і законних інтересів від несанкціонованого проникнення до житла, іншого володіння осіб та організації й правових підстав проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії (НСРД). Особлива увага приділяється спрямуванню (меті) такої НСРД для виконання завдань кримінального судочинства та особливості використання результатів проведення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи у доказовому процесі. Наведено перелік кримінальних правопорушень, щодо яких у судовій практиці найчастіше призначається проведення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи та основні недоліки діяльності органів досудового розслідування. Визначено особливості використання в доказовому процесі результатів проведення цієї НСРД і проблемні сторони цього процесу. З огляду на результати аналізу судової практики наведено основні недоліки

Ця робота ліцензується відповідно до [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

© Лисенко В. В., 2026

щодо призначення та проведення обстеження публічно недоступних місць, житла або іншого володіння особи, які стосуються фактів проведення аудіо-, відеоконтролю особи без призначення й проведення такої НСРД; посилення у вирокі на результати проведення аудіо-, відеоконтролю особи як даних, отриманих під час обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи; проведення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи в місцях, які кримінальним процесуальним законодавством визначені як публічні місця; потреби в призначенні й проведенні інших негласних слідчих (розшукових) дій (накладення арешту на кореспонденцію (ст. 260 КПК України) та огляд і виїмку кореспонденції (ст. 261 КПК України) тощо.

Ключові слова: негласні слідчі (розшукові) дії, обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, публічно недоступні місця, докази й доказування, досудове розслідування, оперативно-розшукова діяльність.

Drawing on judicial practice, this article examines both the theoretical and practical aspects of authorizing and conducting covert searches of private premises, as well as the use of their results as evidence. It analyzes the laws that protect people's rights against unauthorized entry into homes or other private property. The article also discusses how these covert searches are organized and the legal reasons for conducting them. Significant attention is given to the role of covert searches in achieving the goals of criminal proceedings and examines how the results are used as evidence. The article lists the types of criminal offenses where courts most often approve covert searches of private premises and points out the main issues faced by pre-trial investigators. It explains the challenges and specific issues with using the results of these covert searches as evidence. Drawing on judicial practice, the article identifies the main shortcomings in the authorization and conduct of covert searches of private premises, including: using audio and video surveillance without conducting such covert measure; using audio and video surveillance results in court sentences as if they were obtained during a covert search; conducting covert searches of private premises in the locations that are public under the law; the necessity of other covert investigative measures such as seizing or inspecting correspondence according to Articles 260 and 261 of the Criminal Procedure Code of Ukraine.

Keywords: covert investigative measures, covert search of private premises, non-public places, evidence and proof, pre-trial investigation, operational-search activities.

Постановка проблеми. Для вирішення завдань кримінального провадження органам досудового розслідування надається широкий набір засобів отримання доказової інформації. Найбільш специфічними серед них є негласні слідчі (розшукові) дії (НСРД), які застосовуються, відповідно до вимог ч. 2 ст. 246 КПК України, у випадках, якщо відомості про кримінальне правопорушення та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб. Проводяться такі заходи виключно в кримінальних провадженнях щодо тяжких або особливо тяжких злочинів й на підставі ухвали слідчого судді чи прокурора (контроль за вчиненням злочину ст. 271 КПК України).

У системі негласних слідчих (розшукових) дій особливе місце відведено обстеженню публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, яке є специфічною НСРД із багатофункціональним спрямуванням. Призначенням такої НСРД є, з одного боку, забезпечення проведення інших НСРД (аудіо-, відеоконтролю особи), а з іншого – має самостійні завдання щодо документування змісту злочинної діяльності та отримання доказової інформації, встановлення осіб, що переховуються від органів досудового розслідування та суду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Враховуючи специфіку призначення та здійснення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, очевидним є наявність незначної кількості наукових публікацій, що стосуються такої НСРД. Окремим напрямом є погляди науковців, що така НСРД не є складною та особливості її проведення чітко визначені в КПК України. На наш думку, зазначене вище не відповідає реаліям, оскільки така НСРД є надзвичайно складною в безпосередньому виконанні й можливостях отримання доказової інформації. З іншого боку, наявність незначної кількості наукових робіт, що стосуються особливостей проведення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, зумовлена специфічним характером діяльності спеціальних підрозділів правоохоронних органів, що вимагає дослідження таких проблемних питань у наукових публікаціях з обмеженим доступом користування.

Здебільшого в наукових дослідженнях питання організації та проведення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи здійснювалось під час розгляду системи негласних слідчих (розшукових) дій [1–3]. Наукові статті, присвячені вищезазначеній НСРД, стосувалися питань процесуального забезпечення організації та проведення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи [4] й проблемних сторін їхнього безпосереднього здійснення [5]. Рекомендації та пропозиції, викладені у вищезазначених публікаціях, є слушними й дають змогу належно організувати проведення негласних слідчих (розшукових) дій і поєднання їх проведення із обстеженням публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи. Водночас безпосереднє вивчення судової практики показало існування низки проблемних сторін організації діяльності органів досудового розслідування, що потребує окремого дослідження.

Мета дослідження. З огляду на вищевказане метою статті є аналіз судової практики, розгляд особливостей проведення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи та використання отриманих результатів у доказовому процесі. Виокремлення проблемних сторін, що існують під час досудового розслідування, буде сприяти усуненню порушень чинного кримінального процесуального законодавства, належній організації проведення НСРД.

Виклад основного матеріалу. Конституція України (ст. 30) гарантує недоторканість житла. «Не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим рішенням суду» [6]. Отже, Кримінальний процесуальний кодекс України (ст. 233) зазначає про те, що «ніхто не має права проникнути до житла чи іншого володіння особи з будь-якою метою, інакше як лише за добровільною згодою особи, яка ними володіє, або на підставі ухвали слідчого судді, крім випадків, установлених частиною третьою цієї статті» [7].

Під житлом особи (ч. 2 ст. 233 КПК України) розуміється будь-яке приміщення, яке перебуває в постійному чи тимчасовому володінні особи, незалежно від його призначення і правового статусу, та пристосоване для постійного або тимчасового проживання в ньому фізичних осіб, а також усі складові частини такого приміщення. Не є житлом приміщення, спеціально призначені для утримання осіб, права яких обмежені за законом.

Під іншим володінням особи (ч. 2 ст. 233 КПК України) розуміють транспортний засіб, земельну ділянку, гараж, інші будівлі чи приміщення побутового, службового, господарського, виробничого та іншого призначення, які перебувають у володінні особи.

Для документування змісту злочинної діяльності під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, а також у процесі досудового розслідування виникає потреба в проведенні негласних слідчих (розшукових) дій з метою отримання доказової інформації. Одним із таких засобів, зокрема, є обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи.

Кримінальний процесуальний кодекс України відносить обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи до інших видів негласних слідчих (розшукових) дій (ст. 267 КПК України). Змістом зазначеної дії є надання права слідчому на таємне проникнення до публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, зокрема з використанням технічних засобів. Метою проникнення є: 1) виявлення та фіксації слідів вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, речей і документів, що мають значення для їхнього досудового розслідування; 2) виготовлення копій чи зразків зазначених речей і документів; 3) виявлення та вилучення зразків для дослідження під час досудового розслідування тяжкого або особливо тяжкого злочину; 4) виявлення осіб, які розшукуються; 5) встановлення технічних засобів аудіо-, відеоконтролю особи.

Відповідно до положень ч. 2 ст. 267 КПК України публічно недоступним є місце, до якого неможливо увійти або в якому неможливо перебувати на правових підставах без отримання на це згоди власника, користувача або уповноважених ними осіб.

Інструкція «Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні» (п. 1.11.7) визначає, що «обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК України) полягає в таємному проникненні слідчого чи уповноваженої особи без відома власника чи володільця, приховано, під псевдонімом або із застосуванням технічних засобів у приміщення та інше володіння для встановлення технічних засобів аудіо-, відеоконтролю особи або безпосередньо з метою виявлення і фіксації слідів злочину, проведення огляду, виявлення документів, речей, що мають значення для досудового розслідування, виготовлення копій чи їх зразків, виявлення осіб, які розшукуються, або з іншою метою для досягнення цілей кримінального провадження» [8].

Обстеження за допомогою таємного проникнення до публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи з метою, передбаченою в ч.1 ст. 267 КПК України, проводиться на підставі ухвали слідчого судді, постановленої в порядку, передбаченому статтями 246, 248, 249 КПК України.

Специфіка обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи має прояв у тому, що в цьому випадку відповідними підрозділами правоохоронних органів, зокрема із використання різноманітних технічних засобів, здійснюється таємне проникнення в приміщення (будинок, квартира тощо) для досягнення мети, визначеної в ст. 267 КПК України. У процесі здійсненні такої НСРД підлягає подоланню не лише фізичний захист таких приміщень (відповідні замки чи інші перешкоди), а також і системи охорони, відеоспостереження тощо). Особливості таємного проникнення не стають надбанням кримінального провадження і не знаходять відображення у відповідних протоколах проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Така діяльність регламентована відповідними відомчими інструкціями правоохоронних органів та є, відповідно до вимог Зводу відомостей, що становлять державну таємницю (п. 4.4.1), «відомостями за окремими показниками про зміст, форми, методи, організаційні положення, оперативну тактику здійснення БЕБ, ГУР, ДБР, ДФС, НАБ, СЗР, УДО, ДПС, розвідувальним органом Адміністрації ДПС, органами СБ, внутрішніх справ, органами та підрозділами НПУ, органом, установою виконання покарань, слідчим ізолятором ДКВС оперативно-розшукової, контррозвідувальної чи розвідувальної діяльності, розголошення яких створює загрозу національним інтересам і безпеці» і має обмежений доступ [9].

Складність проведення такої НСРД полягає не лише в подоланні перешкод для таємного проникнення, а також і тим, щоб зазначене проникнення не створило видимі сліди для візуального виявлення факту проникнення власником чи іншими особами. Крім того, важливим є те, щоб під час проникнення до помешкання не з'явився власник чи інші особи, що може створити проблеми не лише організації проведення НСРД, а також і здоров'ю та життю виконавців таких дій.

На сьогодні існують сучасні засоби, які дають змогу надійно протидіяти стороннім проникненням у приміщення, використовують різноманітні сучасні технічні засоби, зокрема й прихованого характеру, які дають нагоду слідкувати дистанційно за обстановкою в приміщенні. Усі перераховані чинники мають бути враховані в процесі планування, організації та проведення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи.

Судова практика свідчить про доволі широке використання такої негласної слідчої (розшукової) дії як обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи під час оперативного документування злочинної діяльності, так і безпосереднього розслідування кримінальних правопорушень. Це пов'язано із достатньо широкими можливостями такої дії для отримання доказової інформації. Здебільшого така негласна слідча (розшукова) дія проводиться під час протидії незаконному обігу наркотичних засобів і психотропних речовин для отримання зразків для експертного дослідження. Так у процесі проведення обстеження публічно недоступного місця – квартири, працівниками поліції з метою встановлення наявності в речовинах вмісту наркотичних засобів негласно отримано зразки, потрібні для порівняльного дослідження [10–11]. Аналогічно під час такої НСРД виявлено засоби для виготовлення психотропної речовини амфетаміну, а також прекурсори, які використовуються для виготовлення амфетаміну, електронні ваги, значну кількість поліетиленових пакетиків розміром 3 x 4 тощо [12].

Лисенко В. В. Проблеми застосування обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (за матеріалами судової практики)

Така НСРД отримала широке застосування в процесі розслідування кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України [13], умисних вбивств [14], незаконного обігу товарів [15], злочинів проти власності [16], незаконного позбавлення волі або викрадення людини [17], у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг [18] тощо. Так, обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи було неодноразово проведено під час оперативного документування змісту діяльності осіб, які «організували переміщення через митний кордон України, з приховуванням від митного контролю, наркотичних засобів, а саме героїну, в особливо великих розмірах, з метою подальшого його збуту в країнах Європейського Союзу» [19]

Однією і найбільш поширеною метою застосування обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи є встановлення технічних засобів аудіо-, відеоконтролю особи (п. 5 ч. 1 ст. 267 КПК України). Так, у протоколі за результатами обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи було зазначено, що «в ході проникнення в автомобіль «Ауді А6» було встановлено технічні засоби аудіоконтролю особи» [20], в іншому випадку встановлено технічні засоби в квартирі особи, що поширювала інформацію про розташування Збройних Сил України та інших військових формувань і їх ідентифікації на місцевості [21]. Наприклад, у вирокі суд посилається на доказ так: «протоколом про обстеження публічно недоступних місць житла чи іншого володіння особи від ..., з якого вбачається, що... здійснено негласне обстеження за адресою..., належної ... з метою встановлення технічних засобів аудіо-, відеоконтролю особи. В ході проведення обстеження будинку за адресою ... за місцем проживання.. встановлено аудіозаписуючий пристрій «Лотос»» [22]. «Комплексом даних, відображених у протоколі про результати обстеження публічно недоступних місць житла чи іншого володіння особи ... оперативним шляхом було отримано доступ до ПЕОМ марки «Lenovo» [13].

Достатньо часто така негласна слідча (розшукова) дія застосовується для встановлення технічних засобів аудіо-, відеоконтролю особи в службових кабінетах [23] та інших місцях. Так, обстеження було проведено в садівничому масиві і в квартирі для негласного отримання зразків для порівняльного аналізу [24].

Варто зазначити, що така НСРД є вагомим елементом у проведенні іншої негласної слідчої розшукової дії – аудіо-, відеоконтроль особи (ст. 260 КПК). Тобто є обов'язковим отримання дозволу слідчого судді на проведення двох НСРД. Спочатку проводиться обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, в ході якої встановлюються спеціальні технічні засоби аудіо-, відеоконтролю, які здійснюють фіксацію обстановки і певних подій. На завершення проведення таких НСРД здійснюється повторне таємне проникнення для вилучення раніше встановлених технічних засобів. Тобто ухвала слідчого судді має передбачати дозвіл на таємне проникнення для встановлення та вилучення технічних засобів аудіо-, відеоконтролю.

Аналіз судової практики показав окремі проблеми щодо використання як доказів даних, отриманих за результатами проведення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи. Були виявлені випадки, коли технічні засоби для проведення негласної слідчої (розшукової) дії аудіо-, відеоконтролю особи встановлюються

без проведення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, що є недопустимим. Так, суд зазначив, що «з дослідженого в судовому засіданні протоколу про проведення негласної слідчої (розшукової) дії обстеження публічно недоступного місця, житла чи іншого володіння вбачається, що фактично проведено негласну слідчу (розшукову) дію – аудіо-, відеоконтроль особи, оскільки протокол містить відомості щодо розмов останнього, але відсутні будь-які відомості, які передбачені статтею 267 КПК України, в тому числі і відомості про встановлення технічних засобів для забезпечення аудіо-, відеоконтролю особи в публічно недоступному місці, яким є кабінет начальника Варвинського РВ ДВС, а тому суд визнає дані протоколи недопустимим доказом» [25].

Ухвалою слідчого судді було надано дозвіл на таємне проникнення до автомобіля з метою встановлення технічних засобів аудіо контролю осіб, а також дозвіл на подальше проникнення з метою зняття технічних засобів. Водночас не надано дозвіл на проведення іншої негласної слідчої (розшукової) дії – аудіоконтролю особи. Судом отримані докази були визнані допустимими, незважаючи на клопотання сторони захисту про визнання їх недопустимими [26].

В іншому випадку, незважаючи на отримання ухвали для проведення обстеження публічно недопустимого місця, житла чи іншого володіння особи, воно фактично не було проведено, оскільки слідчий не надавав доручень оперативним підрозділам [27].

Показовим є вирок, де були перераховані негласні слідчі (розшукові) дії, проведення яких було дозволено слідчим суддею в кримінальному провадженні. Водночас зазначено «обстеження публічно недоступного місця (житла чи іншого володіння особи) – приміщення квартири, шляхом таємного проникнення до неї, з метою встановлення технічних засобів; аудіо- / відеоконтролю особи без його відома, та з метою виявлення та вилучення зразків для дослідження під час досудового розслідування тяжкого або особливо тяжкого злочину» [28].

Інколи суди помилково посилаються на дані, отримані за результатами проведення аудіо-, відеоконтролю особи як докази, отримані під час обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи. Так, у вирокі було зазначено, що в процесі застосування негласної слідчої (розшукової) дії обстеження публічно недоступних місць зафіксовано факти реалізації фальсифікованих алкогольних напоїв різними особами і залучення до протиправної діяльності інших осіб [29]. В іншому випадку суд помилково послався на обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи як негласну слідчу (розшукову) дію, під час якої було здійснено фіксацію розмови в приміщенні гаража. У вирокі було зазначено, що «разом з тим, суд не приймає до уваги в якості доказів винуватості досліджених в судовому засіданні аудіозапис проведення негласної слідчої дії обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, яким користується обвинувачений, а саме гаражне приміщення, розташоване в дворі багатоквартирного будинку, оскільки звукозапис на диску є нечітким та зафіксована розмова не підтверджує перебування обвинуваченого в той час у будівлі гаражу, а голоси, що містяться на аудіозапису неможливо ідентифікувати» [30]. В іншому випадку «протоколом за результатами проведення негласної слідчої (розшукової) дії негласного обстеження публічно недоступних місць, згідно з яким 26 лютого 2020 року з 21 год 09 хв

Лисенко В. В. Проблеми застосування обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (за матеріалами судової практики)

по 21 год 26 хв ОСОБА_6 в АДРЕСА_1 вживав невідому речовину шляхом нагрівання лампочки, в якій ця речовина знаходилася, та вдихання» [31].

У таких випадках суди помилково посилаються на докази, які отримані за результатами проведення аудіо-, відеоконтролю, як докази, отримані під час обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи. У такому разі обстеження є допоміжною НСРД для проведення іншої негласної слідчої (розшукової) дії.

Аналіз судової практики дав змогу виявити непоодинокі випадки проведення обстеження публічно недопустимого місця, житла чи іншого володіння особи в публічно доступних місцях (поштові сервіси, слідчі ізолятори, ізолятори тимчасового тримання тощо). Зокрема, це стосується випадків, коли така негласна слідча (розшукова) дія проводиться щодо поштових відправлень і взяття зразків речовини, що в них міститься. Так було оформлено проведення декількох обстежень публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи у відділенні «Нової пошти» та відібрання зразків для експертного дослідження [32–33]. В іншому випадку «працівниками оперативного підрозділу під час обстеження публічно недоступного місця, а саме території транспортної компанії ТОВ «Нова пошта» та негласного отримання зразків, потрібних для порівняльного дослідження, вилучено порівняльні зразки наркотичного засобу, які знаходились у джинсових штанах». Такі заходи проводилися чотири рази щодо діяльності злочинної організації, що здійснювала постачання наркотичних засобів до слідчого ізолятора [34; 32].

У зазначених вище випадках таємно здійснювався огляд поштового відправлення, що, відповідно до чинного законодавства, належить до гарантованих Конституцією України прав людини й громадянина. Так, ст. 31 визначає, що «кожному гарантується таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Винятки можуть бути встановлені лише судом у випадках, передбачених законом, з метою запобігти злочині чи з'ясувати істину під час розслідування кримінальної справи, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо».

Приміщення відділення «Нової пошти» чи іншого поштового сервісу, в розумінні положень ч. 2 ст. 267 КПК України, не належить до публічно недоступних місць. Крім вищезазначеного, в такому разі органи досудового розслідування мають справу із кореспонденцією, до якої, відповідно до вимог ч. 4 ст. 261 КПК України, належать листи всіх видів, бандеролі, посилки, поштові контейнери, перекази, телеграми, інші матеріальні носії передання інформації між особами. У такому разі слідчому потрібно було отримати від слідчого судді дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії накладення арешту на кореспонденцію (ст. 260 КПК України) та огляд і виїмку кореспонденції (ст. 261 КПК України).

Отже, не можна вважати публічно недоступним місцем кімнату прийому передач в адміністративній будівлі на першому поверсі ДУ «Луцький слідчий ізолятор», де під час огляду передач для затриманого були вилучені зразки (наркотичні засоби) для подальшого експертного дослідження [35]. У такий самий спосіб «шляхом таємного проникнення, було обстежено публічно недоступне місце, а саме: приміщення для видачі посилок та бандеролей міжзонного КПП в державній установі «Ладизинська виправна колонія (№ 39)», де під час огляду посилки ТОВ «Нова Пошта» було виявлено та вилучено 3 зразки наркотичних засобів у продуктах харчування» [36].

Лисенко В. В. Проблеми застосування обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (за матеріалами судової практики)

Кримінальним процесуальним кодексом України (ч. 3 ст. 267 КПК України) визначено, що приміщення, які спеціально призначені для утримання осіб, права яких обмежені відповідно до закону (приміщення з примусового утримання осіб у зв'язку з відбуттям покарання, затримання, взяттям під варту тощо), мають статус публічно доступних.

Із наведених вище прикладів із судової практики виникають сумніви стосовно «таємного проникнення» на територію виправної колонії, до того ж такі приміщення, відповідно до положень ч. 3 ст. 267 КПК України, є публічно доступними. Крім зазначеного, відповідно до положень Кримінально-виконавчого кодексу (ч. 6 ст. 59) «засуджені, які відбувають покарання у виді обмеження волі, а також приміщення, в яких вони проживають, можуть піддаватися обшуку, а їхні речі, посилки, передачі і бандеролі, що надійшли, – огляду». Такі огляди здійснюються в присутності адресата. Інструкцією з організації перегляду кореспонденції (листування) осіб, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах, визначається порядок перегляду поштових відправлень [37].

У доказовому процесі використовуються докази за результатами проведення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, які були отримані в іншому кримінальному провадженні [38].

Висновки. Обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи є важливим засобом у документуванні змісту злочинної діяльності, у забезпеченні отримання доказів у результаті проведення аудіо-, відеоконтролю. Така НСРД є складною в організації і безпосередньому проведенні, що пов'язано з подоланням технічних та логічних перешкод для таємного проникнення до житла чи іншого володіння особи. Аналіз судової практики засвідчив про низку проблем щодо отримання дозволів на проведення НСРД та оформлення результатів обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи. Суди у вироках нерідко посилаються на докази, отримані під час проведення аудіо-, відеоконтролю, як докази, отримані в процесі обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, що є помилковим. Нерідко обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи проводиться без належного оформлення лише за ухвалою слідчого судді про проведення аудіо-, відеоконтролю. Трапляються випадки, коли аудіо-, відеоконтроль особи здійснювався лише за ухвалою про проведення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи. Наведений аналіз судової практики щодо особливостей застосування під час досудового розслідування обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи дасть змогу усунути помилки в діяльності органів досудового розслідування й судів та сприятиме належній організації їхньої діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Тализіна Я. О. Негласні слідчі (розшукові) дії : науково-практичний коментар глави 21 КПК України з постатейними правовими позиціями Верховного Суду. Київ : Юрінком Інтер, 2024. 704 с.

2. Кудінов С. С. Негласні слідчі (розшукові) дії та використання результатів оперативно-розшукової діяльності у кримінальному провадженні : навчально-практичний посібник. Харків : Оберіг, 2013. 344 с.

3. Колесник В. А. Негласні слідчі (розшукові) дії: кримінально-процесуальні та криміналістичні аспекти підготовки і проведення : наук.-практ. посібник. Київ : Прецедент, 2014. 135 с.

4. Толпиго Д. М. Особливості обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи. *Правова держава*. 2015. № 19. С. 147–152. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prav_2015_19_30

5. Никифорчук Д. Й. Проблемні питання проведення оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 4. С. 173–180. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknvvs_2013_4_25

6. Конституція України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

7. Кримінальний процесуальний кодекс України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

8. Інструкція «Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>

9. Про затвердження Зводу відомостей, що становлять державну таємницю : наказ Служби безпеки України від 23.12.2020 № 383. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0052-21#Text>

10. Вирок Дніпровського районного суду м. Києва від 15 квітня 2024 р. Справа № 755/5640/23. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118425529>

11. Вирок Луцького міськрайонного суду Волинської області від 16 квітня 2024 р. Справа № 161/13215/23. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118422748>

12. Вирок Деснянського районного суду м. Чернігова від 9 червня 2020 р. Справа № 750/13769/1. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89696337>

13. Вирок Дарницького районного суду м. Києва від 18 квітня 2023 р. Справа № 753/18241/21. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110421173>

14. Вирок Ніжинського міськрайонного суду Чернігівської області від 7 вересня 2022 р. Справа № 730/670/21. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106131473>

15. Вирок Вінницького міського суду Вінницької області від 12 червня 2024 р. Справа № 127/3006/24. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119674385>

16. Вирок Онуфріївського районного суду Кіровоградської області від 9 лютого 2024 р. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116881984>

17. Вирок Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 8 жовтня 2021 р. Справа № 607/5121/19. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100332295>

18. Вирок Шевченківського районного суду м. Львова від 26 лютого 2025 р. Справа № 466/4925/20. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125416878>

19. Вирок Дарницького районного суду м. Києва від 10 травня 2024 р. Справа № 753/25271/21. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118952672>

20. Вирок Луцького міськрайонного суду Волинської області від 21 грудня 2023 р. Справа № 161/5310/23. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115850474>
21. Вирок Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська від 2 квітня 2025 р. Справа № 233/3079/24. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126306554>
22. Вирок Луцького міськрайонного суду Волинської області в колегіальному складі від 15 січня 2021 р. Справа № 160/325/19. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94180654>
23. Вирок Ніжинського міськрайонного суду Чернігівської області від 29 грудня 2023 р. Справа № 740/434/21. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116029783>
24. Вирок Ковельського міськрайонного суду Волинської області від 3 квітня 202 р. Справа № 159/211/25. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135425355>
25. Вирок Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області від 1 лютого 2021 р. Провадження № 1-кп/742/12/21. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94581765>
26. Вирок Бучацького районного суду Тернопільської області від 12 грудня 2025 р. Справа № 595/1579/22. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132542672>
27. Вирок Вищого антикорупційного суду від 22 грудня 2023 р. Справа № 758/3123/16-к. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115848553>
28. Вирок Червоноградського міського суду Львівської області від 23 квітня 2025 р. Справа № 459/1050/25. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126837804>
29. Вирок Першотравневого районного суду м. Чернівців від 9 вересня 2020 р. Єдиний унікальний номер 725/3410/20. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91450783>
30. Вирок Онufріївського районного суду Кіровоградської області від 2 липня 2021 р. Справа № 399/446/20. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98048192>
31. Вирок Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 16 серпня 2021 р. Справа № 607/16789/20. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99430595>
32. Вирок Луцького міськрайонного суду Волинської області від 31 липня 2020 р. Справа № 161/12114/20. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90727253>
33. Вирок Горохівського районного суду Волинської області від 7 червня 2023 р. Справа № 155/45/22. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111368288>
34. Вирок Луцького міськрайонного суду Волинської області від 11 листопада 2025 р. Справа № 161/5660/25. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131722542>
35. Вирок Луцького міськрайонного суду Волинської області від 15 серпня 2023 р. Справа № 161/123/23. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112869722>
36. Вирок Ладизинського міського суду Вінницької області від 4 серпня 2025 р. Справа № 135/144/24. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129346491>
37. Інструкція з організації перегляду кореспонденції (листування) осіб, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1110-13#Text>
38. Вирок Тисменицького районного суд Івано-Франківської області від 11 грудня 2025 р. Справа № 352/1267/25. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132504465>

Дата надходження 16.04.2026

Дата прийняття 30.04.2026

Дата рекомендації 28.05.2026

Дата публікації 30.06.2026